

EXODUS

JA
JUMALAN JUHLAT

Valtatie luvattuun maahan

Henri Seppänen ja Matti Lahtinen

Nehemia media

EXODUS

Mooses ja Aaron menivät ja sanoivat faraolle: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Päästä minun kansani viettämään minulle juhlaa erämaassa." (2. Moos. 5:1)

Niin farao kutsui Mooseksen ja sanoi: "Menkää ja palvelkaa Herraa; ainoastaan lampaanne ja karjanne jääkööt tänne. Myöskin vaimonne ja lapsenne menkööt teidän mukanne." Mutta Mooses sanoi: "Sinun on annettava mukaamme myös teurasuhrit ja polttouhrit, uhrataksemme niitä Herralle, Jumalallemme. Karjammekin täytyy tulla meidän kanssamme, ei sorkkaakaan saa jäädä, sillä siitä meidän on otettava uhrit palvellaksemme Herraa, Jumalaamme, emmekä itsekään tiedä, ennenkuin tulemme sinne, mitä meidän on uhrattava palvellessamme Herraa." Mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin että hän ei tahtonut päästää heitä. Ja farao sanoi hänelle: "Mene pois luotani ja varo, ettet enää tule minun kasvojeni eteen; sillä sinä päivänä, jona tulet minun kasvojeni eteen, sinä olet kuoleva." Mooses vastasi: "Oikein sinä puhuit; minä en tule tämän jälkeen sinun kasvojesi eteen." (2. Moos. 10:24–29)

EXODUS

JA

JUMALAN JUHLAT

VALTATIE LUVATTUUN MAAHAN

Israelin paluu Egyptin orjuudesta luvattuun maahan

Henkilökohtainen matka synnin orjuudesta vapauteen

Profeetallinen kutsu kansoille palata Jumalan liittoon

Henri Seppänen ja Matti Lahtinen

Taitto ja kansikuva: Matti Lahtinen, Nehemia media

Kustantaja: Nehemia media, Turku, 2022

Kirjassa käytetään vuoden 1933/38 Raamatun käännöstä

Painopaikka: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-71-1114-7

SISÄLLYS

Esipuhe ja kiitokset.....	7
Johdanto: Palveleva johtajuus ja auktoriteetti Mooseksen mukaan	9
1. Exoduksen kehystarina	17
2. Exoduksen taustaa - miten ystävistä tuli orja.....	21
3. Valitun valmistaminen	27
4. Koulutuksen päämäärä	33
5. Kohtaaminen pyhällä paikalla.....	39
6. Epäuskoinen apostoli.....	45
7. Paatumuksen helppous - miten farao petasi tuhonsa	51
8. Ensimmäinen pääsiäinen Egyptissä	57
9. Seurakuntapääsiäinen Siinain erämaassa	65
10. Luvatussa maan pääsiäinen Gilgalissa	71
11. Sotaan valmistautuminen.....	81
12. Luvatussa maan valloittaminen	87
13. Elämä luvatussa maassa	101
14. Uskon perusta - suhde sanaan	115
15. Voiko Jumala valehdella?	129
16. Hävettävä Jumala?.....	137
17. Exodus ja Jumalan juhlat pähkinäkuoressa	147
18. Uusi elämä luvatussa maassa - Babylonian vankeuden jälkeen ..	175

Matka Luvattuun maahan

19. Israelin Pyhä on historian Jumala	181
20. Pääsiäisen täyttymys 1000-vuotisessa valtakunnassa	187
21. Lehtimajanjuhlan täyttymys 1000-vuotisessa valtakunnassa	191
22. Lehtimajanjuhlan 8. päivä on kuva ikuisesta valtakunnasta	195
Israelin paluu – lautapeli	201

Esipuhe ja kiitokset

Exodus on monitahoinen kertomus, jonka päähenkilössä Mooseksessa nähdään ennakkokuva tulevasta Messiaasta. Messias Jeshua eli suomeksi Voideltu Pelastaja tai meille tutummin Kristus Jeesus ja Mooses olivat monilla tavoilla samankaltaisia henkilöitä. Heidän elämän tarinoissaan on monia yhtymäkohtia. Moolemmat olivat varhaisessa lapsuudessa kuolemantuomion alaisia. Jeesus pakeni vanhempiensa kanssa Egyptiin, jossa Mooseskin sai kokea suojelua surmaajilta.

Tämä kirja on syntynyt ajan mittaan. Se on koostettu pääosin Mesila-Blogin artikkeleista: www.mesilagames.com/mesila-blog

Artikkeleita on muokattu kirjallisen sujuvuuden vuoksi. Osaa artikkeleista, jotka muodostavat pääosan tämän kirjan luvuista, on täydennetty sisällöllisesti. Blogi-artikkelien jälkeen syntyneet kirjan loppuluvut tiivistävät Jumalan juhlien esikuvallisen merkityksen exoduksen ajoista aina 1000-vuotisen valtakunnan aikaan ja ikuisuuteen asti. Kirjaan on myös lisätty lainauksia Raamatusta ja Raamattu-viitteitä. Kaikki Raamatun lainaukset on otettu KR33/38 käännöksestä.

Kirjassa ei ole juurikaan lainauksia Exodusta käsittelevistä Raamatun teksteistä. Se on tietoinen valinta. Kirjan tekijät haluavat, että lukija avaa Raamattunsa berealaisessa hengessä (Ap.t. 17: 10+11) ja lukee tekstin alkuperäisenä, yhtenä ehyenä kertomuksena, eikä tämän kirjan tekstin joukkoon pilkottuina otteina.

Berealaiset ovat mainitsemisen arvoisia tässä ja Raamatussa sen tähden, että he ottivat Paavalin julistaman sanan vastaan hyvin halukkaasti ja tutkivat joka päivä kirjoituksia, oliko asia niin.

Exoduksen oma tarina alkaa 2. Mooseksen kirjassa jatkuen aina Joosuan kirjan loppuun. Kyseinen Raamattu-jakso on aivan liian

Matka Luvattuun maahan

laaja pillkottavaksi otteina tämän kirjan tekstien joukkoon, mutta omassa kontekstissaan Raamatun lehdillä, se on elämän sanaa, suoraan Kaikkivaltiaan sydämeltä.

Olkoon matkasi Mooseksen, Joosuan ja Kaalebin kanssa siunauksellinen. Luvattu maa odottaa löytäjänsä. Matka sinne on kuitenkin ensin tehtävä, vasta sen jälkeen tulee aika nauttia hedelmiä, joiden runsaus saattaa yllättää.

Kirja on syntynyt inspiraatiosta, jonka uskomme tulleen Herraltamme Messias Jeesukselta Pyhyiden Hengessä.

*Herran käsi tuli minun päälleni ja vei minut pois Herran hengessä ja laski minut keskelle laaksoa. Ja se oli täynnä luita. Ja hän kuljetti minua ympäri niitten ohitse; ja katso, niitä oli hyvin paljon laakson kamaralla, ja katso, ne olivat hyvin kivia. Niin hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, voivatkohan nämä luut tulla eläviksi?" Mutta minä sanoin: "Herra, Herra, sinä sen tiedät." Niin hän sanoi minulle: "Ennusta näistä luista ja sano niille: Kuivat luut, kuulkaa Herran sana. Näin sanoo Herra, Herra näille luille: Katso, minä annan tulla teihin hengen, ja te tulette eläviksi. Minä panen teihin janteet, kasvatan teihin lihan, vedän yllenne nahan ja annan teihin hengen, ja te tulette eläviksi. Ja te tulette tietämään, että **minä olen** Herra." (Hesekiel 37: 1–6)*

Kiitämme Häntä elämästä, jonka saimme hänen yhteydessään. Kiitos myös oikolukijoille ja kaikille, jotka olette tukeneet matkaamme kutsumuksessamme. Emme mainitse nimiä, koska haluamme korottaa ainoastaan yhtä nimeä, ainoaa nimeä, jossa meillä on pelastus koko taivaan kannen alla. Kiitos Jeesus!

Henri Seppänen ja Matti Lahtinen

Johdanto: Palveleva johtajuus ja auktoriteetti Mooseksen mukaan

Exodus-kertomus sisältää syvyyksiä, joita emme aina tule edes ajatelleeksi. Kertomus prinssistä, joka hylkää kuninkaallisen asemansa voidakseen ilmaista avoimesti samaistumisensa orjuutettuun kansaan, joka tekee tiiliä, on ihmeellinen. Samalla kun me löydämme Mooseksen elämäntarinasta kuvauksen, minkälaista on Jumalan mielen mukainen johtajuus, me näemme sen kautta myös välähdyksen Messiaasta, jota Mooses nimittää itsensä kaltaiseksi profeetaksi. Mooses ei katsonut voitokseen olla faraon kaltainen, jota pidettiin jumalana, kuten Jeesus ei katsonut voitokseen olla Jumalan kaltainen. Faraota palvottiin jumalana, joten Mooseskin oli eräässä mielessä ”jumalan poika”. Kumpikin tyhjensi itsensä siitä kirkkaudesta ja kunniaista, josta oli tullut osalliseksi Jumalan poikana ja otti orjan muodon.

Jumala valitsi Mooseksen

Mooseksen johtajuus ei ollut itsetehostukseen tai oman erinomaisuuden kokemiseen perustuvaa narsistista tunnetta omasta paremmuudesta ja siitä nousevaa omasta mielestä itseoikeutettua johtajuutta. Mooseksen valmistaminen kansan johtajaksi oli tie, jonka ytimessä oli erityisesti kaksi teemaa. Ensinnäkin Moosesta riisuttiin kaikesta lihallisesta omahyväisyydestä, jonka Egypti ja asema faraon hovissa oli istuttanut häneen. Toiseksi Moosesta kasvatettiin erämaassa Jumalan tuntemiseen. Koulutuksen lopussa Jumala puhui nöyrälle Moosekselle kasvoista kasvoihin. Lihal-

Matka luvattuun maahan

lisuus oli murrettu. Ylpeys oli poissa. Paikalla oli mies, jolla oli hidas puhe ja kankea kieli, mutta joka tunsu Jumalan niin, että sai viettää tämän kanssa aikaa kuten Aatami aikoinaan. Mooses oli vihdoinkin sellainen, että hänestä saattoi tulla Jumalan työtoveri. Mooses oli oppinut palvelemaan.

Mooses on esimerkki palvelevasta johtajuudesta, josta puhutaan paljon. Hänessä on jotain syvästi Jeesuksen kaltaista, vaikkakin erämaapölyn peitossa. Mooseksen johtajuus oli syvimmillään samanlaista kuin Jeesuksenkin. Olosuhteet, joissa he palvelivat, olivat erilaiset. Jeesus sanoi tulleensa palvelemaan ei palveltavaksi. Hän jätti meille esimerkin todellisesta johtajuudesta. Mooseksen elämässä näemme siitä käytännön sovelluksen. Palveleva johtajuus eli johtaminen palvelemalla ei tarkoita sitä, että pastorin tärkein tehtävä on pestä vessat tai jalat ja keittää kahvit, toki palveleva johtaja voi tehdä niitäkin tehtäviä, vaan todellisesti kyse on valtuutuksesta ja auktoriteetin alueesta, minkä voi saada vain oikeasti nöyrä ihminen. Jalkojen pesemisessä oli kyse alimman orjan asemaan asettumisesta vapaaehtoisesti. Siten Jeesus antoi meille esimerkin, miten meidän tulee puhdistaa toisiamme vaeluksen ”pölyistä”.

Mitä palveleva johtajuus on ja miten se ilmenee?

Mooseksen elämässä toteutui Jeesuksen puhe siitä, ettei hän ole tullut tekemään omaa vaan lähettäjänsä tahdon. Palvelevassa johtajuudessa on kyse juuri siitä. Oikealla paikalla oleva johtaja, kuten Mooses tai Jeesus, ei toteuta omaa tahtoaan, vaan vetäytyy säännöllisesti Isän läsnäoloon ja viipyy Herran neuvottelussa, kunnes on saanut selkeän ymmärryksen Isän tahdosta. Johtaja

Exodus

siis palvelee Jumalaa, joka on asettanut hänet tehtävänsä. Hän ei toteuta jotain omaa visiota ja unelmaansa, ei edes kaikkein hurskainta tai ihmisläheisintäkään, hän toteuttaa ainoastaan ja vain lähettäjänsä tahdon.

Johtajan tehtävä on palvella ennen kaikkea Herraa, joka on hänet tehtävään asettanut ja sen Herran tulisi olla seurakunnasta puhuttaessa Israelin Pyhä eli Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala. Mooses vetäytyi toistuvasti vuorelle kohtaamaan Herraa. Siellä kahdenkeskisessä ajassa Isä puhui hänelle sydämensä ajatuksia kasvoista kasvoihin, eli hengitti oman elämänsä ja sydämensä Moosekseen. Jeesus toimi samalla tavalla, kuten saamme lukea evankeliumeista, hänkin vetäytyi säännöllisesti vuorille kohtaamaan Isää.

Mooses palveli vahvasti lihallista kansaa ja sai kokea sen nahoissaan

Mooses oli kansan suhteen palvelija, ei suuri päällikkö, vaikka me voisimme luulla niin. Mooseksella oli tehtävä, joka nousi lupauksesta, jonka Jumala oli antanut omaisuuskansalleen satoja vuosia aiemmin. Mooseksen tehtävä oli mahdollistaa lupauksen täyttyminen johtamalla kansa Egyptin orjuudesta luvatus maan rajoille. Mooses palveli kansaa uhraten elämänsä napisevan ja kapinoivan kansan hyväksi.

Ajatus luvatus maasta ei ollut Mooseksen idea. Se ei ilmaissut Mooseksen tarvetta itsetehostukseen, ihailuun ja asemaan. Ei, se oli kutsumus, jonka hän otti vastaan tietoisena, että kaikki toivo mukavasta elämästä vaimon ja lasten kanssa sammuisi tehtävän vastaanottamisen myötä. Mooses oli palvelija, joka palveli Jumalaa suostumalla tehtävään ja toteuttamalla sen tarkasti sen mu-

Matka Luvattuun maahan

kaan, miten Jumala ohjasi häntä. Mooseksen kuuliaisuus oli niin ehdoton, että se ainoa kerta, kun hän poikkesi ohjeista, päättyi kirjoihin kaikkien tulevien sukupolvien paheksuttavaksi. Kyse on kallion lyömisestä sille puhumisen sijaan. Palveleva johtaja palvelee siis sekä Herraansa, joka on hänet lähettänyt, että sitä laumaa, jonka keskelle hänet on lähetetty. Siitäkin huolimatta, että kansa ei useimmiten ymmärrä, mitä se tarvitsee tai mikä on se päämäärä, mitä kohti kuljetaan. Palveleva johtajuus perustuu vapaaehtoiselle ristin kantamiselle. Johtaja valitsee uhrata oman tahtonsa Herran Jeesuksen tahdon tekemiselle.

Palveleva johtaja seuraa kaikessa Herra ja siksi hänellä pitää olla korvat auki

Mooses ei saanut toteuttaa omaa tahtoaan edes reittivalinnoissa tai matka-/ leiriytymisajoissa. Hän seurasi merkkejä, jotka olivat kaikkien nähtävissä, pilvenpatsasta ja tulenliekkiä. Mooseksen elämää johtajana leimasi kuuliaisuus Herraan kohtaan, pienimmisäkin yksityiskohdissa. Kallion lyömisestä tapausta osoittaa, ettei Mooseksen kuuliaisuus ollut mekaanista ja fatalistista orjuutta, vaan jokapäiväiseen ja vapaaehtoiseen valintaan perustuvaa. Hän saattoi poiketa ohjeista halutessaan ja kantaa oman tahdon toteuttamisesta tulevat seuraukset. Tosin Mooseksen aseman takia hänen tottelemattomuutensa vaikutti kaikkien muidenkin elämään.

Keskiverto kävelijä ei ymmärtänyt juurikaan mitään siitä, miksi mitään tapahtui. Olosuhteet ja asiat vain yksinkertaisesti hiersivät ja harmittivat. Kapina ja napina Moosesta kohtaan oli jatkuvaa. Hiljainen jupina purkautui joissakin kohdoin avoimeksi kapinaksi. Millä oikeudella Mooses juoksutti kansaa erämaassa, vaik-

Exodus

ka Egyptissäkin olisi ollut hautoja? Kysymys auktoriteetista on tärkeä ja aina ajankohtainen.

Perässä kulkijat eivät nähneet Mooseksessa palvelijaa, koska heidän oma lihallisuutensa vääristi ymmärrystä. Lihallinen ihminen, edes uskova, ei ota vastaan ja ymmärrä sitä, mikä on Jumalan Hengen. Lihallisuus siis aiheuttaa vääjäämättömästi vääristyneitä tulkintoja ja arviointoja. Lihallinen uskova ei siksi ole koskaan luotettava.

Jumala valitsee, kouluttaa ja valtuuttaa jokaisen, jolle annetaan auktoriteettia

Mooseksen kaltainen näyn kantaja viipyy Herran neuvottelussa ja välittää eteenpäin vain ne ajatukset ja ohjeet, jotka neuvottelussa saa. Hän toimii Jumalan valtuuttamana, koska hän ei toimi omassa nimessään, vaan Kaikkivaltiaan nimessä. Mooseksen auktoriteetti oli Jumalan auktoriteettia. Hän edusti Jumalaa johtamalleen kansalle. Samalla tavalla kuin Jumala teki Mooseksen jumalaksi faraolle, hän myös edusti Jumalaa kansalle, mutta toisin kuin faraon tapauksessa, Mooses ei ollut kansalle Jumala. Mooses sen sijaan edusti Jumalaa ja toimi Herran auktoriteetilla. Jumalan tahto oli tulla koko Israelille Isäksi. Hän halusi suhteen kansansa kanssa. Suhteessa ei voi olla välimiehiä. Kansa kuitenkin kieltäytyi suhteesta ja sai tilalle haluamansa papit välittämään Jumalan armoa välimiehinä.

Mooseksella oli Jumalallinen valtuutus ohjata kansaa ja tuomita sitä kaikessa, mikä liittyi matkaan luvattuun maahan ja siihen Liittoon, jonka Jumala teki kansan kanssa Siinainvuorella. Mooseksella ei ollut auktoriteettia asioissa, jotka eivät liittyneet hänen valtuutukseensa ja kutsumukseensa. Mooses ei esimerkiksi mää-

Matka Luvattuun maahan

rännyt, millä kädellä avataan ovi tai mikä piti olla helman pituus. Mooseksen liitto ei ollut mekanistisella tavalla totaalaisesti kansan elämää kaikilla elämänalueilla määrittelevää, vaan edellytti jatkuvaa kommunikaatiota Herran kanssa. Kussakin tilanteessa oli saatava erikseen ohjeet, miten toimia. Tämä näkyi erityisen selvästi tavoissa, joilla luvattua maata valloitettiin. Eri kohteet vaativat erilaisen strategian, vaikka ne olisivat muistuttaneet ulkonaisesti toisiaan. Ohjeet tulivat Jumalalta.

Auktoriteetilla on alansa ja rajansa

Auktoriteetti ja valtuutus toimii aina tehtävän rajoissa. Hengellinen johtajuus ei valtuuta tai pätevöitä kaikkien alojen erikoisasantuntijaksi, joka määrittää pienimmissäkin yksityiskohdissa seuraajiensa elämää. Sen kaltainen kuuliaisuus kuuluu yksin Jumalalle. Ihmisellä on ihmisen paikka. Joskus se paikka on olla palvelemissa johtamalla kansaa kohti luvattua maata, jopa kansan tahdosta riippumattomasti. Kaikki itselleen ehdotonta kuuliaisuutta vaatineet hengelliset johtajat ovat ajaneet jossain vaiheessa sekä itsensä, että seuraajansa karille, suoraan katastrofiin.

Johtajalla on kuitenkin auktoriteetti niissä asioissa, jotka Jumala on uskonut hänen hoitoonsa. Näyn kantajan auktoriteetin kyseenalaistaminen tai siihen kohdistuva suoranainen kapina voi johtaa pahimmillaan Jumalan langettamaan tuomioon, kuten eräät exoduksen aikaiset henkilöt voisivat kertoa ihan omasta kokemuksestaan. Mirjamin ja Aaronin kohdalla Mooseksen johtajuuden kyseenalaistaminen johti spitaaliin ja viikon ylimääräiseen pysähdykseen kansan odottaessa Mirjamin parantumista.

Exodus

Mirjam eristettiin kansasta, jotta hänen sairastamansa spitaali ei tarttuisi.

Yhden ihmisen kapina johti siihen, että 2–3 miljoonaa israelilaista, joista sotakuntoisia miehiä oli 600 000, istui leirissä viikon odottamassa Mirjamin paranemista. On oletettavaa, ettei Mirjam halunnut ihan sellaista tilastoa kontolleen. Nykyseurakunnissa ilmenevä demokratiavaatimus, joka kyseenalaistaa johtajuuden ja auktoriteetin, on ollut osaltaan halvaannuttamassa seurakuntaa. Spitaalisia on vaan nyt niin paljon, että terveet täytyy eristää leirin ulkopuolelle, odottamaan ja rukoilemaan: ”Tule Herra Jeesus!” Ja lampaat sekoilevat vailla paimenta, kuka mihinkin suuntaan ja touhotukseen innostuen.

Exodus-kertomus vie lukijansa erämaamatkalle, tuhansien vuosien taakse. Israelin pakomatka orjuudesta kohti luvattua maata on samalla profeetallinen kertomus lopun ajan seurakunnan matkasta kohti maata, jossa on Jumalan maja ihmisten keskellä. Siellä kaikki Herran juhlat saavat täyttymyksensä. Yhteisöllisen tason rinnalla löytyy henkilökohtainen taso, jossa jokainen saa peilata omaa kasvuaan Messiaan tuntemisessa tarinaan, joka valtaa mielen ja sydämen. Matka Israelin heimojen mukana kohti luvattua rauhanvaltakuntaa vie seikkailuun, jossa ihminen joutuu kohtaamaan kaikki sisäiset pelkonsa linnoitettujen kaupunkien ja niitä asuttavien jättiläisten muodossa. Matka on kuitenkin matka kasvavaan vapauteen, iloon ja rauhaan Jumalan yhteydessä, joka ei järky edes aikamme myllerrysten keskellä. Lopun ajan seurakunnalla ja sen yksittäisellä uskovalla on edelleen lupaus päästä valtakuntaan, jonka hedelmä on niin runsas, että yhtä rypäleterttua kantaamaan tarvitaan kaksi miestä. (4. Moos 13: 24)

Tämän kirjan kirjoittamiseen on myös tarvittu kaksi miestä, joista toinen on rauhanturvaajana Lähi-Idässä 1990-luvun alkupuolella palvellut Henri Sepänen, joka on tutkinut exodus-kertomusta Raamatun valossa jo niistä ajoista lähtien. Monien vaiheiden ja vuosikausien synnytystuskien jälkeen syntyi **ISRAELIN PALUU -lautapeli**, joka perustuu Raamatun exodus-kertomukseen. Ja sen kaiken seurauksena on tämä **EXODUS ja Jumalan juhlat -kirja** syntynyt muutamassa vuodessa, yhdessä pastori Matti Lahtisen kanssa, joka on tutkinut Raamattua ja erityisesti exodus-kertomusta 1990-luvulta lähtien. Kirjailijana ja taitavana sanankäyttäjänä Matti on antanut, Henrin jakamille exoduksen kuiville luille, lihan ja nahan, mutta Hengen kirja on saanut kirjan kirjoittajien kymmenissä tuntikausien keskusteluissa, joissa on syntynyt uutta leipää. Näin kirjan jokainen luku on kuin pieni polku valtatielle, joka johtaa luvattuun maahan: *"Ja siellä on oleva valtatie, ja sen nimi on "pyhä tie": sitä ei kulje saastainen; se on heitä itseänsä varten. Joka sitä tietä kulkee, ei eksy - eivät hullutkaan."* Jesaja 35:8.

